

16.55x18.75	1	עמוד 29	ישראל היום! - כותרת	05/02/2020	71878153-0
בוועז סנג'רו - ראש החטיבה למשפט פלילי וקרימינולוגי - 26330					

בוועז סנג'רו

היועמ"ש צריך לשים קו אדום לחוקרים

לפי דיווח מאתמול ב"הארץ", מטעמו של היועמ"ש מנר-בלביט, נמסר כי: "כיוון שהוחלט על הגשת כתב אישום נגד ראש הממשלה ומעורבים נוספים בתיקי החקירה שבהם מדובר, ובשים לב לכך שהטענות שפורטו עשויות להיות חלק מטענות ההגנה במשפט, ועל מנת שלא לפגוע ביכולת לנהל את המ-שפט, ביקש היועמ"ש מראש אגף החקירות לבחון את הטענות בהתבסס על חומרי החקירה הקיימים..."; "מנדלבלביט הוסיף כי הוא משוכנע שתרגיל החקירה לא גרם ל... [לעד] לומר דברים שאינם אמת ולא פגע במהימנותו". לפי הדיווחים, מנדלבלביט הורה למפקד יחידת להב 433 שלא לזמן לתשאל את השרטרים שחקרו את עד המדינה, אלא לבחון את תרגיל החקירה באמצעות מסמכים בלבד.

ראשית, בעוד שאין לנו דרך לדעת אם דברי העד הם אמת או שקר, אנו יודעים בוודאות ש"תרגיל המאהבת" הוא אמצעי חקירה פסול שיש לעקור מן השורש. שנית, בחינת הטענות "בהתבסס על חומרי החקירה הקיימים", ומבלי לזמן לחקירה את חוקרי המשטרה, פירושה המעשי הוא שלא ניתן יהיה לניקוט נגדם הליכים.

שלישית, הצלחת התביעה להשיג הרשעה איננה מטרה המידקדשת את כל האמצעים. כשמתברר שחוקרי המשטרה נוהגים כדבר שבשגרה להפעיל תרגילי חקירה פסולים ולרמוס את זכויותיהם, חירותם וכבודם של נחקרים, הצבת קו אדום לפעורלותיהם חשובה יותר מראיה זו או אחרת בתיקי ראש הממשלה. רביעית, מכיוון שממילא עד המדינה אמור להעיד במשפט, אין צורך להגן בחירוק שיניים על דבריו בחקירת המשטרה. חמישית, לא ברור מדוע התבקשה המשטרה לחקור את עצמה במקום להעביר את החקירה למחלקה לחקירות שוטרים (מח"ש) שבמשרד המשפטים.

שישית, לא ברור מדוע היועמ"ש, שהוא ראש התביעה הכללית ושואלי אף נושא עיניו לכהונת שופט בבית המשפט העליון, אינו מציב גבולות ברורים לחקירות המשטרה. חקירות נטולות גבולות הן רעות לכולם: גם העולזים על החקירות הנוכחיות עלולים למצוא מחר את עצמם או אנשים היקרים להם כנחקרים או כעדים משוללי זכויות. על היועמ"ש להבהיר לחוקרים שלא כל האמצעים כשרים.

לאחרונה, בהרצאה שנשאתי בכנס אקדמי, שבה הרגמתי פעולות חקירה פסולות שיש לאסור אותן, התייחסתי בקצרה למקרה שנחשף (וטוב שנחשף!) בנאומי בכנסת של שר המשפטים: במסגרת חקירתו של אדם שהחוקרים מאוד רצו שיעיד כנגד ראש הממשלה, הם הזמינו לחקירה אישה שכלל לא היתה קשורה לחקירה. היא הוזמנה להעיד רק בשל קשריה עם אותו עד, ונשאלה "שאלות פולשניות וחודרניות". לאחר מכן הפגישו במסדרון חררי החקירות בינה לבין העד, ואף איימו עליו "אנחנו יודעים הכל. אנחנו נפיל על המשפחה שלך פצצה". לפי הדיווחים, בעקבות האיום נכנע העד וחתם על הסכם עד מדינה. הבהרתי בהרצאתי שהזמנת האישה לחקירה ללא עילה חוקית היא פסולה, ושהאיום על העד מגבש את העבירה החמורה "סחיטה באיומים".

בסיום הרצאתי ניגש לשוחח עימי אחד המאזינים וסיפר שעבד ביחידת המשטרה להב 433, ושהתרגיל מכונה שם "תר-גיל המאהבת", ומופעל לעיתים קרובות – ובין היתר הופעל בזמנו בחקירת עדה שהיתה קשורה לראש ממשלה קודם (כלורמר: "תרגיל המאהב").

כשמתברר שחוקרי המשטרה נוקטים תרגילי חקירה פסולים ורומסים את זכויותיהם וכבודם של נחקרים, הצבת קו אדום חשובה יותר מראיה זו או אחרת בתיקי רה"מ

מכיוון שדרך חקירה פסולה זו חוזרת על עצמה, עד כי קיבלה אפילו שם המעיד על שיטה, מן הראוי היה שהיועץ המשפטי לממשלה יבהיר באופן נחרץ שהיא פסולה, בין היתר בדרך של חקירה ממצה של פעולות כאלה של חוקרי משטרה, ובמקרים המתאימים גם העמדתם לדין.

לאחרונה ניתנה ליועמ"ש מנדלבלביט הזדמנות מצוינת לשרד מסר חשוב כזה. אך למרבה האכזבה, הוא בחר בקידוש איסוף הראיות – כביכול היה איסוף הראיות הערך העליון, שחשיבותו עולה על חירות האדם וכבודו (של המאהבת/ת שמזמינים לחקירת סרק פיקטיבית) ועולה על האוטונומיה, חופש הרצון וחופש הבחירה (של העד/ה שעליו מאיימים ושאותו סוחטים).

כרופ' בוועז סנג'רו מלמד במרכז האקדמי למשפט ולעסקים ובמכללה האקדמית ספי'ר, ומייסד האתר "ביקורת מערכת המשפט הפלילי"